

Werkboekje

PAARSE URSDAG

10 december 2021

INHOUD

Voorwoord	P.3
Draag Paars op Paarse Vrijdag	P.5
Aan de slag in de klas!	P.8
Tips om diversiteit te bespreken in de klas	P.12

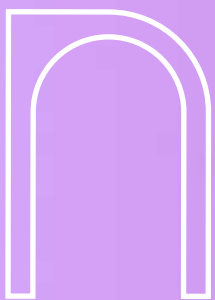

HALLO

Wat tof dat jullie school meedoet met Paarse Vrijdag! Op Paarse Vrijdag vieren we dat iedereen zichzelf mag zijn, ongeacht wie je bent, en ongeacht op wie je verliefd wordt.

Paarse Vrijdag is elk jaar op de tweede vrijdag van december. Dit jaar valt het op 10 december.

Kijk op die dag met de hele klas naar de Grote Paarse Vrijdag Spel Show via basisschool.coc.nl

natuurlijk kleur je op 10 december de hele school paars! Maar daarnaast kan je ook op een hele hoop andere manieren aandacht besteden aan diversiteit in de klas. In deze handleiding doen we een aantal suggesties.

Kies uit dit boekje welke activiteiten passen bij jouw klas: het belangrijkste is dat er aandacht wordt besteed aan diversiteit. En vergeet ook niet om dit boekje uit te lenen aan je collega's, want zo kunnen alle klassen meedoen met Paarse Vrijdag!

Sinds 2012 zijn basisscholen verplicht om aandacht te besteden aan seksuele en genderdiversiteit: dat staat in **Kerdoel 38 van het primair onderwijs**: "de leerlingen leren hoofdzaken over geestelijke stromingen die in de Nederlandse multiculturele samenleving een belangrijke rol spelen, en ze leren respectvol om te gaan met seksualiteit en met diversiteit binnen de samenleving, waaronder seksuele diversiteit." Super logisch natuurlijk, maar hoe doe je dat nu precies? In dit boekje vind je enkele tips.

Draag paars op Paarse Vrijdag

In aanloop naar Paarse Vrijdag kleurt de school zo veel mogelijk paars. Je kan hiervoor de posters gebruiken die in de pakketten zitten, maar je kan ook op andere manieren de school paars kleuren, zoals bijvoorbeeld alle klassendeuren paars versieren of, als jullie al een kerstboom hebben staan, mooie paarse strikken in de boom hangen!

Organiseer een klassendeur challenge: elke klas versiert in aanloop naar Paarse Vrijdag de klassendeur zo veel mogelijk paars. Gebruik hiervoor rozen van paarse crêpe-papier, strikjes, ballonnen, slingers, wat je maar kan vinden! Op Paarse Vrijdag zelf loopt iedereen door de klassendeur het lokaal in: zo laat je zien dat bij jullie in de klas iedereen erbij hoort, wie je ook bent, en op wie je ook verliefd wordt!

Laat een jury van leerkrachten alle klassendeuren beoordelen en stuur een foto van de winnende deur naar basisschool@coc.nl.

De Grote Paarse Vrijdag Spel Show!

Kijk ook met de kinderen naar De Grote Paarse Vrijdag Spel Show in de klas. In deze leerzame show leren kinderen op een toegankelijke manier van alles over genderrolpatronen, regenbooggezinnen en de lhbt+- gemeenschap, aan de hand van het thema 'Speelgoed is voor iedereen!'.

De spelshow kun je vinden op basisschool.coc.nl.

Ouderbetrokkenheid

Soms is het aftasten wat ouders of verzorgers vinden van Paarse Vrijdag. Dan is het goed om je te realiseren dat ouders of verzorgers vaak ook zelf op zoek zijn naar manieren om het met hun kinderen over gender en seksualiteit te hebben. De school speelt hier een belangrijke rol in, want uit onderzoek van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport van oktober 2020 blijkt dat ouders dit gesprek vaak pas aangaan nadat er op school aandacht aan is besteed. Het is dus belangrijk om ouders te betrekken bij en te informeren over Paarse Vrijdag.

Voorbeeldbrief aan ouders/verzorgers

Beste ouders/verzorgers,

Vrijdag 10 december is het Paarse Vrijdag.

Op deze dag vieren we dat iedereen zichzelf mag zijn, en dat niemand buitengesloten of gepest mag worden om wie die is. Dit doen we door op die dag allemaal paars te dragen naar school. Wij zouden het heel leuk vinden als uw kind ook iets paars aan trekt. Als dat niet lukt, is dat ook niet erg, dan zorgen wij op school voor voldoende paarse versiering. We gaan er een vrolijk feest van maken, want jezelf zijn is een feestje!

Op Paarse Vrijdag zelf komt iedereen zo veel mogelijk in het paars naar school. Vraag aan ouders om alvast paarse kleding op te zoeken. In de pauze is het tijd voor de grote Paarse School Foto: verzamel zoveel mogelijk mensen die zo paars mogelijk zijn, en maak hiervan een foto.

Stuur deze foto naar basisschool@coc.nl.
De winnende foto wint een taart!

Ook in de bovenbouw kan Paarse Vrijdag een welkome aanleiding zijn voor ouders om het gesprek met hun kinderen over seksuele en genderdiversiteit te voeren. In dit geval naar aanleiding van een mooi gedicht of een lied dat ze ten gehore brengen.

Wil je nog extra tips over hoe je om kan gaan met vragen van ouders, kijk dan op de website www.seksuelevorming.nl. Wil je meer doen met gender- en seksuele diversiteit in het onderwijs? Kijk dan op www.gendi.nl of bestel het lespakket 'Astra en Ik' voor groep 3 en 4 op basisschool.coc.nl.

Aan de slag in de klas!

Naast dat Paarse Vrijdag een feestje is, is het bij uitstek een goed moment om meer te leren over gender-en seksuele diversiteit. Er zijn in het kader van Paarse Vrijdag lesbrieven ontwikkeld, die je online kunt vinden. De les is zo ontwikkeld dat deze door de groepsleerkracht zelf gegeven kan worden. De lessen duren ongeveer 40 minuten en zijn helemaal gratis.

De lesbrieven staan in pdf-vorm klaar op basisschool.coc.nl. Met deze les kun je in de klas op een toegankelijke wijze aan de slag gaan met verschillende opdrachten die zijn opgenomen in de lesinstructie.

Onderbouw

Speciaal voor de onderbouw hebben we twee hele mooie boekjes geselecteerd. In het Paarse Vrijdag-pakket vind je één van deze boekjes.

Het eerste boek heet *Julian is een zeemeermin* en gaat over Julian, die tijdens een busrit met zijn oma drie zeemeerminnen ziet. Vanaf dat moment heeft hij maar een grote wens: een zeemeermin worden. Maar wat vindt zijn oma daarvan?

Het andere boekje heet *Een Zee van Liefde* en gaat over Flip de Dolfijn, die voor het eerst naar school gaat. Hij vindt het spannend om iets over zijn familie te vertellen, maar ontdekt al snel dat iedereen familie op diens eigen manier bijzonder is!

Beide prentenboekjes gaan over inleving: wat eerst misschien een beetje vreemd lijkt, blijkt helemaal niet gek te zijn, als je je verplaatst in de ander. Door middel van de verhalen van *Een Zee van Liefde* en *Julian is een zeemeermin* worden vooroordelen en stereotypen aan de kaak gesteld en leren kinderen dat iedereen anders is, en dat dit juist hartstikke leuk is!

Naast deze twee boekjes, hebben we nog een hele lijst aan boeken geselecteerd die op een positieve manier aandacht besteden aan diversiteit en jezelf zijn: je vindt deze, per leeftijdscategorie, op basisschool.coc.nl. Een goede start voor een Paarse Bibliotheek op school!

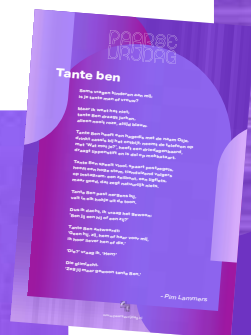
Middenbouw

Voor de middenbouw en bovenbouw heeft Pim Lammers (auteur van het eerste Nederlandse transgender-prentenboek!) drie hele bijzondere gedichten gemaakt: *Tante Ben*, *Op Wie Ben Ik* en *En Hij Leefde Nog Lang en Gelukkig*. In het Paarse Vrijdag-pakket vind je deze gedichten op posterformaat. Hang de gedichten op in de klas en gebruik ze om met de klas het gesprek over gender en seksuele diversiteit aan te gaan. Op basisschool.coc.nl vind je de lesbrieven die aan de hand van deze gedichten is ontwikkeld. Hier vind je ook meer tips en lesactiviteiten!

Astra en ik

Wil jouw school meer doen met dit onderwerp? In de animatiefilm "Astra op avontuur" neemt het astronautje Astra leerlingen van groep 3 en 4 mee op reis langs verschillende dimensies. Na het kijken van de film gaan de kinderen zelf aan de slag met het bijbehorende lespakket. Op deze manier kunnen kinderen op een laagdrempelige manier kennis maken met de onderwerpen seksuele oriëntatie, genderidentiteit en genderexpressie (deze termen worden benaderd aan de hand van identiteitskenmerken zoals je lievelingseten, lievelingsspeelgoed, wie je lief vindt en hoe je je voelt van binnen).

Dit lesmateriaal is niet gebonden aan Paarse Vrijdag, en dus het hele jaar door te gebruiken. Vraag het gratis lespakket "Astra en ik" aan via onze website: basisschool.coc.nl

Bovenbouw

De gedichten van Pim Lammers zijn ook te gebruiken voor de bovenbouw. Met oudere kinderen kun je het daarnaast hebben over genderrolpatronen en genderstereotypen. Vervolgens kunnen de leerlingen zelf een eigentijds gedicht of verhaal schrijven, waarbij ze traditionele gendernormen omverwerpen. Op basisschool.coc.nl vind je lesmateriaal dat je kunt gebruiken om het gesprek over gender en seksuele diversiteit aan te gaan.

Diversiteit bespreken in de klas

Genderdiversiteit en seksuele diversiteit

Wat bedoelen we eigenlijk, als we het over 'gender' of 'seksualiteit' hebben?

Gender is een mix van verschillende elementen, namelijk:

Gender expressie, wat je van jezelf laat zien aan anderen, bijvoorbeeld dat je stoere kleding draagt, of nagellak, of allebei. Of soms het een, en soms het ander.

Genderidentiteit, oftewel wie je bent: een jongetje of een meisje. Of je voelt je geen van beide, of juist allebei: soms noemen deze mensen zich 'non-binair', zij vallen buiten de binaire hokjes man of vrouw.

Sekse, oftewel je geboortegeslacht.

Dit staat weer helemaal los van **seksualiteit**, want dat is op wie je verliefd wordt: op jongens, op meisjes, of op allebei. Of misschien maakt het gender van de ander je wel helemaal niets uit en kan je op iedereen vallen. Daarnaast kan het zijn dat je nooit verliefd wordt.

Gender is dus de mix van deze drie elementen. En met zoveel elementen zijn er natuurlijk een heleboel variaties mogelijk. Sommige mensen vinden het leuk om een jurk te dragen, en voelen zich toch helemaal jongen. Ook kan iemand er achter komen dat diens lichaam niet helemaal klopt met wie diegene is: dat noem je dan transgender.

Geef kinderen mee dat het helemaal niet erg is, als ze er nog niet uit zijn! Of als ze er misschien de ene dag zo over denken, en de andere dag anders. Dat is allemaal oké!

De Astronaut laat zien hoe gender werkt:

Net als bij een astronaut kan je bij echte mensen niet aan de buitenkant zien wat er binnenin zit. Je kan er dus ook niet zomaar vanuit gaan dat je weet wat iemands gender of seksuele oriëntatie is. Daarom is het goed om hierover te praten, want elke mix van gender en seksualiteit is uiteindelijk heel gewoon!

Intersekse: Als een baby geboren wordt, kijken mensen al snel 'of het een jongen of een meisje' is. Maar er worden ook baby's geboren bij wie dat verschil niet goed te zien is. Hun lijf ziet er anders uit dan waar mensen aan denken bij een jongen of een meisje. Zij kunnen dus niet in het hokje 'meisje' of 'jongen' worden geplaatst. Dat wordt intersekse genoemd. Het komt ook voor dat aan de buitenkant niet te zien is dat iemand intersekse is, maar dat het in je lijf anders is dan daarbuiten. Daar kom je vaak pas op latere leeftijd achter omdat je als meisje bijvoorbeeld niet ongesteld wordt.

Bovenstaande informatie is er om jou als leerkracht te informeren over diversiteit. In de bovenbouw kun je ervoor kiezen om de astronaut te tekenen op het bord, en de spectra van gender expressie, genderidentiteit, sekse kenmerken en seksualiteit aan te geven.

Het volgende filmpje van Zeger kan helpen de begrippen te verduidelijken.

"Dook meets: Zeger! Paarse Vrijdag Poster model 2019"

Zeger stond in 2019 op de poster voor Paarse Vrijdag en in dit filmpje vertelt hij over zichzelf, over school, en over Paarse Vrijdag (op de middelbare school).

Tips om diversiteit te bespreken in de klas

1. POSITIEVE NORM

Stel een positieve norm: tijdens Paarse Vrijdag vieren we dat iedereen zichzelf kan zijn. We benadrukken vooral wat er goed gaat, en waarom het zo fijn is dat je jezelf kan zijn.

2. GRENZEN

Stel grenzen: ondanks dat Paarse Vrijdag een feestje is, is het belangrijk dat er duidelijke grenzen zijn en dat bijvoorbeeld pesten of schelden met 'homo' echt niet kan, ook niet als 'grapje.'

3. GOEDE VOORBEELDEN

Gebruik goede voorbeelden: let in de week van Paarse Vrijdag extra goed op de voorbeelden die je gebruikt. In plaats van "Henk en Ingrid willen de keuken betegelen..." kan je het ook hebben over "Inge en Irma willen de keuken betegelen..."

4. RUIMTE

Geef de ruimte: het ontdekken van de eigen gender of seksualiteit is een heel proces, geef dus aan dat het heel normaal is als leerlingen het nog niet weten, of als ze hier vragen over hebben.

5. SPREEK JE UIT

Spreek je uit: juist leerkrachten die zelf niet lhbt (dat is: lesbisch, homo, bi, trans of intersekse) zijn, spelen een belangrijke rol in de acceptatie van alle kinderen. Door op Paarse Vrijdag paars te dragen laten zij zien dat acceptatie iets is dat iederéén aangaat, en dat als kinderen om wat voor reden dan ook gepest worden, zij er voor hen zijn. Als school zet je dan een positieve norm neer, waar iedereen zichzelf kan zijn.

6. INLEVING

Zet in op inleving: door in de week van Paarse Vrijdag mooie en aangrijpende verhalen te lezen over iemand die homo is, of transgender, of door een serie of toneelvoorstelling over seksuele en genderdiversiteit te bekijken, kunnen leerlingen zich inleven in de verhalen van anderen. Hierdoor ontdekken ze vooral overeenkomsten en wordt de ander minder als 'anders' gezien.

En na Paarse Vrijdag?

Tijdens Paarse Vrijdag laten we zien dat iedereen zichzelf mag zijn! Maar ook na deze dag is het belangrijk dat er aandacht is voor seksuele en genderdiversiteit. Denk bijvoorbeeld alvast na over hoe je ervoor zorgt dat Vaderdag en Moederdag ook echt voor iedereen leuk is, dus ook voor diegene die twee vaders of twee moeders hebben, of geen vader of moeder.

Je kan dit het beste doen door het onderwerp seksuele en genderdiversiteit te koppelen aan bredere burgerschapsthema's zoals discriminatie op basis van bijvoorbeeld afkomst of religie. Op deze manier wordt het niet alleen een onderdeel van het bredere school-beleid, maar mogelijk helpt het ook om weerstand te verminderen van sommige ouders of collega's die minder bekend zijn met dit onderwerp.

Dit zijn valkuilen die je kan voorkomen

1. ANDERS ZIJN

Leg tijdens Paarse Vrijdag niet steeds de nadruk op 'anders zijn': zeg bijvoorbeeld niet hoe bijzonder het is dat Miryam twee papa's heeft, maar benadruk dat er gezinnen zijn in alle kleuren van de regenboog. Zo bevestig je diversiteit als norm.

2. NEGATIEVE STEREOTYPEN

Weerleg geen negatieve stereotypen: zeg bijvoorbeeld niet dat het niet klopt dat alle homo's vrouwelijk zijn, want meester Marco is toch juist hartstikke stoer. Door het stereotype te herhalen wordt deze onbewust juist bevestigd, en meester Marco zal als uitzondering op de regel worden gezien.

3. VERDELING

Verdeel, bijvoorbeeld bij spelletjes of tijdens sport, de klas niet in 'jongetjes' en 'meisjes', maar zorg ervoor dat je de groepen steeds zo divers mogelijk maakt.

4. ASSOCIATIES

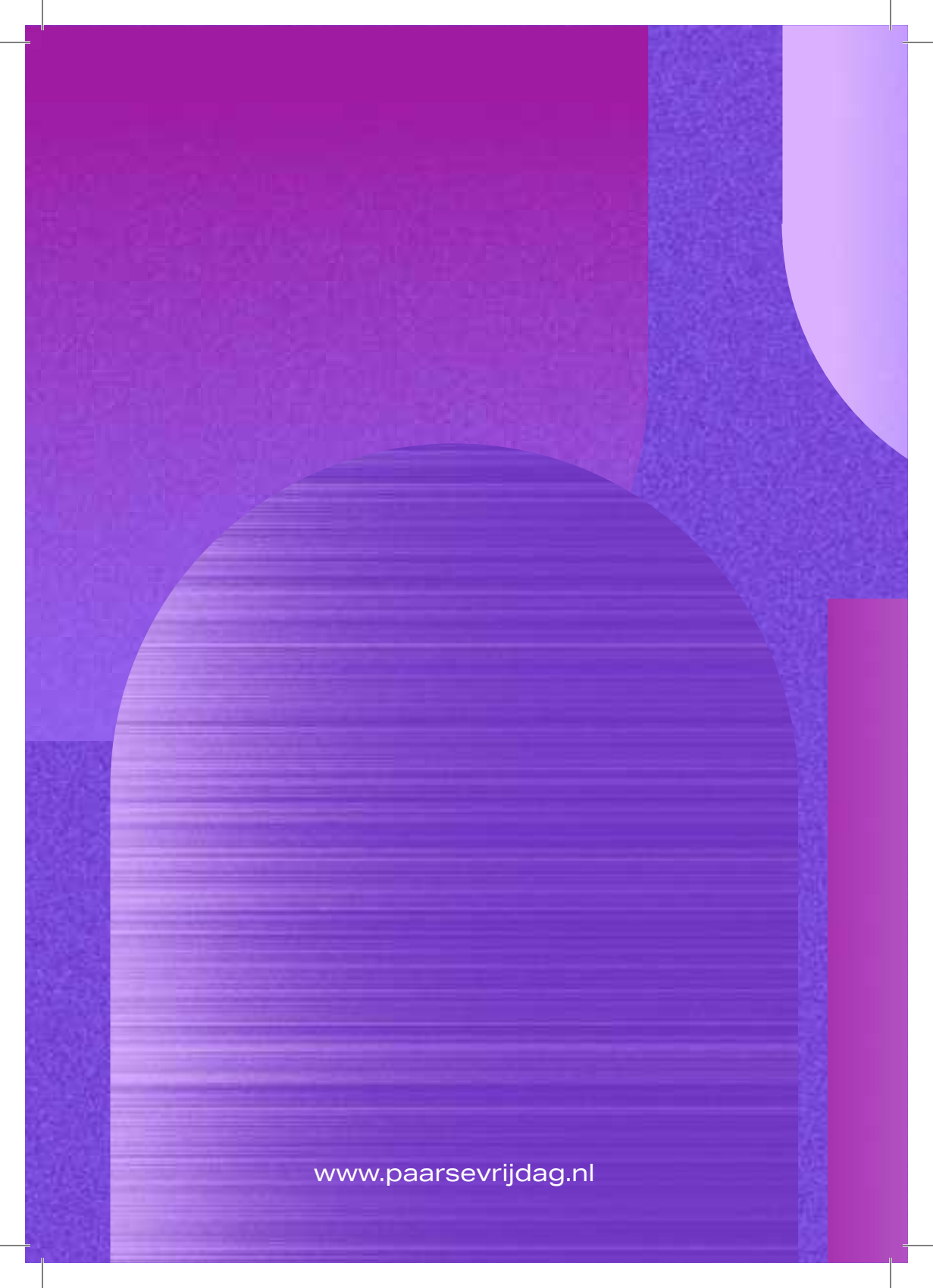
Vraag niet naar associaties: vraag de klas niet naar waar ze aan denken bij homoseksualiteit of transgender zijn, want hierdoor worden alle stereotypen genoemd en daarmee dus ook versterkt. Organiseer dus ook geen open discussie of debat over seksuele en genderdiversiteit, maar leg uit wat het betekent en zet in op empathie en inlevingsvermogen. Dat doe je door bijvoorbeeld filmpjes te laten zien van jongeren waarin ze over zichzelf vertellen.

PAARSE VRJDAG

www.paarsevrijdag.nl

Dit is een uitgave van COC Nederland.
Voor meer informatie, neem contact op via
basisschool@coc.nl

The background is a vibrant composition of purple and blue hues. It features several overlapping geometric shapes: a large, light purple semi-circle in the upper right; a dark blue semi-circle in the lower center; a vertical blue bar on the right side; and a vertical purple bar on the far right. The overall effect is modern and artistic.

www.paarsevrijdag.nl